

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: cbos@pol.pl

BS/12/12/98

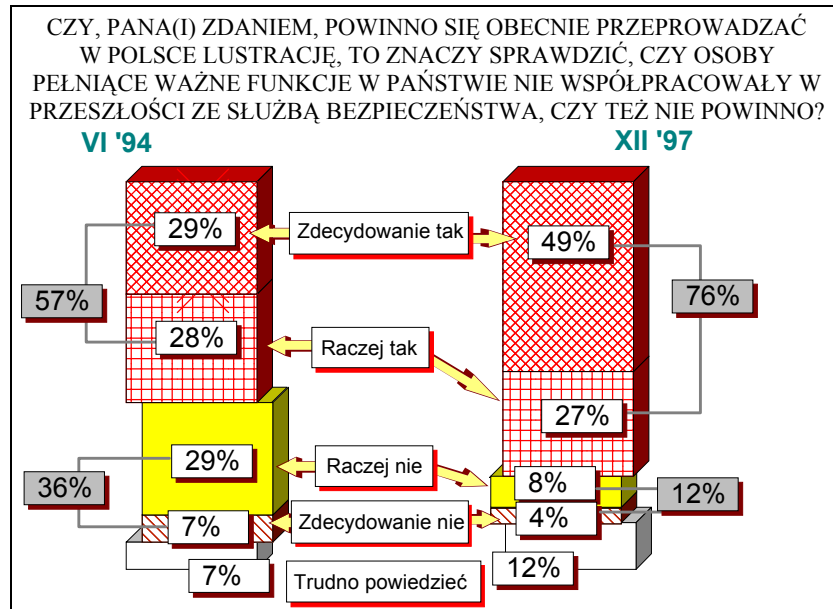
CO MYŚLIMY O LUSTRACJI?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

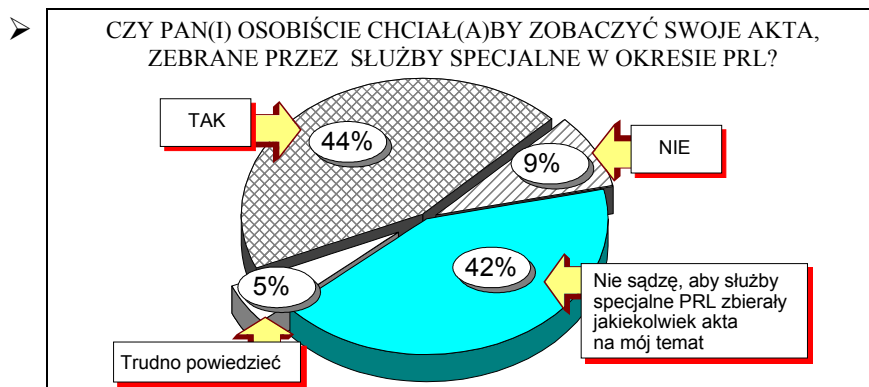
WARSZAWA, STYCZEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W stosunku do czerwca '94 zwiększył się (z 57 do 76%) odsetek osób przekonanych, że należy przeprowadzić lustrację.

- Zdecydowana większość badanych sądzi, że lustracji powinni podlegać członkowie rządu i parlamentu, urzędnicy państwowi wysokich szczebli, sędziowie i prokuratorzy oraz pracownicy służby dyplomatycznej. Nieco mniejsze poparcie zyskuje lustracja radnych. Za lustracją dziennikarzy publicznego radia i telewizji opowiada się połowa badanych, jedna trzecia zaś jest przeciwnego zdania. Natomiast przeważa pogląd, że nauczycieli nie należy poddawać lustracji.
- Prawie trzy czwarte badanych (73%) uważa, że każdy obywatel powinien mieć dostęp do swoich akt z okresu PRL, zgromadzonych przez służby specjalne.

W Polsce, w odróżnieniu od kilku innych krajów byłego bloku socjalistycznego, kwestia lustracji jest wciąż jeszcze sprawą otwartą. Realizacja ustawy lustracyjnej, przyjętej po długiej dyskusji przez Sejm poprzedniej kadencji, opóźnia się na skutek impasu wywołanego trudnościami ze skompletowaniem przewidzianego w tej ustawie Sądu Lustracyjnego.

W grudniowym sondażu¹ zapytaliśmy badanych, czy - ich zdaniem - należy obecnie przeprowadzać lustrację i kto powinien jej podlegać. Poruszyliśmy także kwestię dostępu obywateli do swoich „teczek”.

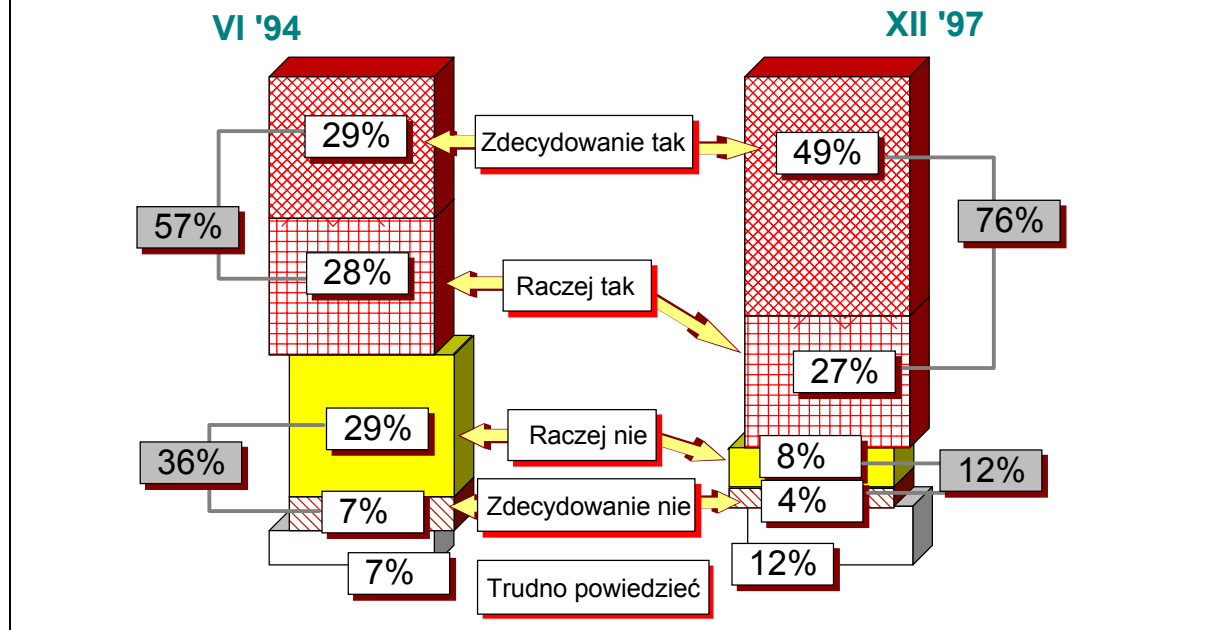
POSTRZEGANIE POTRZEBY LUSTRACJI

W stosunku do czerwca '94 znacznie zwiększył się (o 19 punktów procentowych) odsetek badanych opowiadających się za potrzebą sprawdzenia, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa. Obecnie pogląd ten podziela trzy czwarte ankietowanych.

---

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (91) przeprowadzono w dniach 11-16 grudnia '97 na 1066-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POWINNO SIĘ OBECNIE PRZEPROWADZAĆ W POLSCE LUSTRACJĘ, TO ZNACZY SPRAWDZIĆ, CZY OSOBY PEŁNIĄCE WAŻNE FUNKCJE W PAŃSTWIE NIE WSPÓLPRACOWAŁY W PRZESZŁOŚCI ZE SŁUŻBĄ BEZPIECZEŃSTWA, CZY TEŻ NIE POWINNO?

Należy dodać, że w grudniu '96, gdy ustawa lustracyjna była dopiero przygotowywana, za potrzebą jej uchwalenia opowiadało się 57% badanych, czyli tyle samo, ile dostrzegało konieczność przeprowadzenia lustracji w czerwcu '94². Wzrost społecznej aprobaty lustracji nastąpił więc w ciągu ubiegłego roku. Być może w przeszłości dystansowanie się od tej sprawy wynikało w pewnej mierze z niepewności co do ostatecznego kształtu ustawy lustracyjnej. Natomiast jej uchwalenie rozwiązało wątpliwości części badanych.

W trakcie prac nad ustawą lustracyjną wiele kontrowersji wzbudzała sprawa objęcia nią także współpracowników wojskowych służb specjalnych. Okazuje się, że badani opowiadając się za lustracją niemal nie różnicują współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa i z wojskowymi służbami specjalnymi (za sprawdzeniem, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały z tymi ostatnimi służbami, opowiedziało się 70% badanych, a więc niemal tyle samo, ile odnośnie do SB)³.

² Por. komunikat CBOS „Lustracja - problem społeczny czy gra polityczna”, styczeń '97.

³ Sprawę objęcia lustracją współpracowników wojskowych służb specjalnych poruszyliśmy tylko w jednym pytaniu, aby zorientować się, czy badani rozróżniają te służby. Dalej zajmować się będziemy lustracją dotyczącą jedynie współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa.

Poparcie dla przeprowadzenia lustracji jest największe wśród badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim, nieco mniejsze zaś wśród osób legitymujących się wyższym wykształceniem. Trzeba podkreślić, że ponad jedna czwarta badanych z wykształceniem podstawowym nie ma zdania na ten temat. Najsilniej jednak stosunek do lustracji uzależniony jest od poglądów politycznych. Za potrzebą przeprowadzenia lustracji opowiada się aż 90% badanych identyfikujących się z prawicą, podczas gdy wśród określających swoje poglądy jako lewicowe - 65%. Postawy wobec lustracji wśród zwolenników poszczególnych partii i ugrupowań politycznych nieco modyfikują tę zależność.

Tabela 1 w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzić, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
UP*	82	13	5
UW	80	16	4
AWS	90	3	7
SLD	63	26	11
PSL	84	1	15
ROP*	93	0	7
Nie głosujący	71	10	19

* Do wyników dotyczących tych elektoratów należy podchodzić ostrożnie ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie.

V Cramera=0,228

Przeciwnicy lustracji najliczniej skupieni są w elektoracie SLD. Natomiast wśród sympatyków zdecydowanie lewicowej Unii Pracy jest ich znacznie mniej, nawet nieco mniej niż wśród zwolenników UW.

ZA I PRZECIWIW Lustracji - STOSUNEK DO WYBRANYCH ARGUMENTÓW

W dyskusjach nad sprawą lustracji jej przeciwnicy często wysuwali argumenty trojakiemu rodzaju: 1) techniczny - lustracja jest praktycznie niemożliwa ze względu na niekompletność materiałów, 2) moralny - nie należy jej przeprowadzać, ponieważ można łatwo skrzywdzić ludzi, niewinnie ich oskarżając, oraz 3) pragmatyczny - należy zaprzestać oglądania się wstecz, w związku z tym ważne jest to, jak kto obecnie pracuje, a nie - kim był w przeszłości. Stosunek do tych argumentów badaliśmy przed rokiem, gdy jeszcze trwała dyskusja nad ustawą lustracyjną. Obecnie ponownie zadaliśmy to pytanie. Okazało się, że poparcie dla argumentów wysuwanych przeciw lustracji pozostało na zbliżonym poziomie, natomiast wzrósł odsetek badanych akceptujących opinie świadczące o potrzebie jej przeprowadzenia.

Tabela 2

w procentach

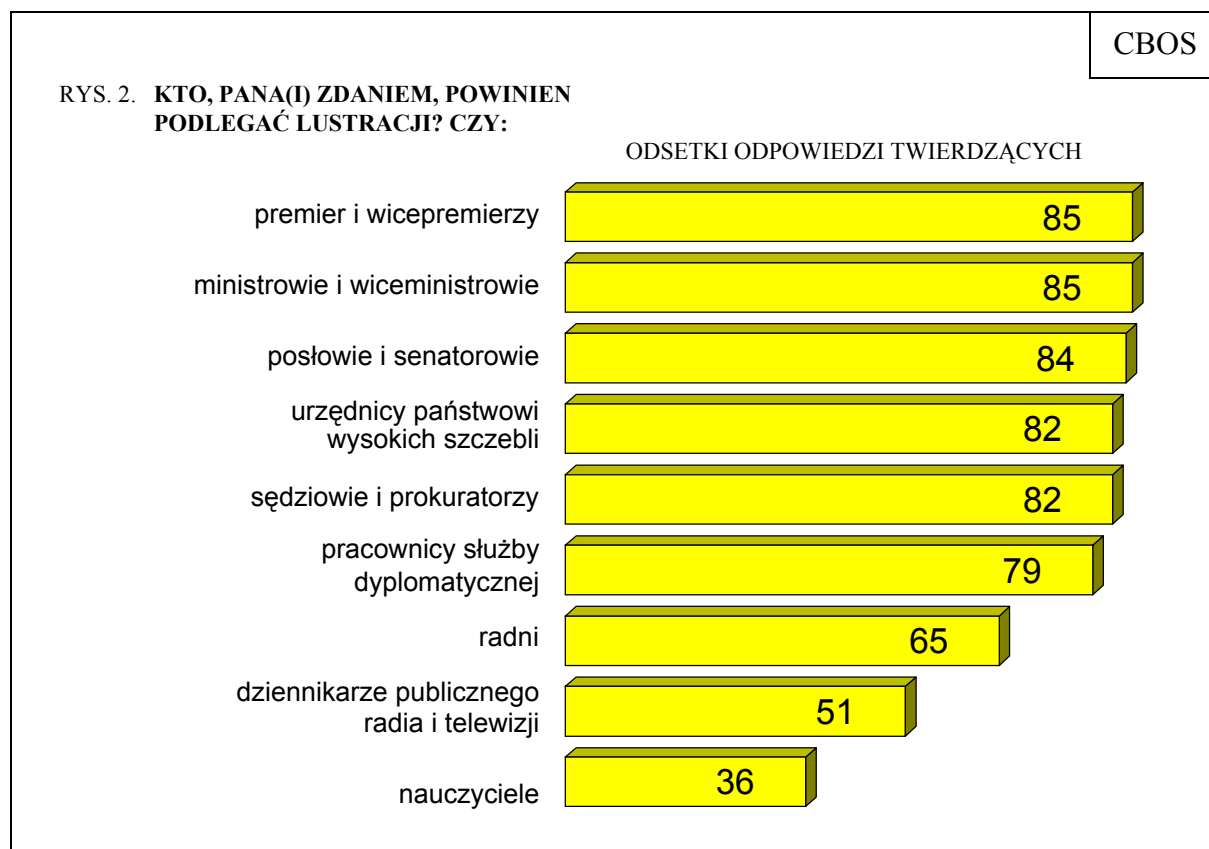
Są różne opinie na temat lustracji. A jaka jest Pana(i) opinia? Czy uważa Pan(i), że:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XII '96	XII '97
- nie ma sensu przeprowadzanie lustracji, bo materiały, które istnieją, są niekompletne, a więc i tak nie dowiemy się z nich prawdy	28	25
- trzeba przeprowadzić lustrację, nawet jeśli materiały, które istnieją, są niekompletne, ponieważ na ich podstawie będziemy mogli poznać chociaż część prawdy	54	61
Trudno powiedzieć	18	14
- nie powinno się przeprowadzać lustracji, bo zbyt wielkie jest ryzyko, że ktoś zostanie niewinnie oskarżony	30	27
- zagrożenie, że u władzy będą agenci, jest większe, niż ryzyko, że ktoś zostanie niewinnie oskarżony	45	51
Trudno powiedzieć	25	22
- nie powinno się przeprowadzać lustracji, bo nie jest ważne, który z polityków był w przeszłości współpracownikiem Służby Bezpieczeństwa, lecz to, który z nich dobrze, a który źle pracuje	26	22
- trzeba przeprowadzić lustrację, bo tego wymaga sprawiedliwość	58	61
Trudno powiedzieć	16	17

Warto zwrócić uwagę, że argument, iż zagrożenie jest większe, gdy u władzy będą agenci, niż ryzyko, że w czasie lustracji mogą zaistnieć przypadki oskarżenia osób niewinnych, akceptowano wyraźnie rzadziej niż pozostałe dwa argumenty za jej przeprowadzeniem.

Im wyższy jest poziom wykształcenia badanych, tym częściej są oni przekonani, że nie powinno się przeprowadzać lustracji, bo nie jest ważne, który z polityków współpracował z SB, lecz to, który z nich dobrze pracuje. Opinię tę przede wszystkim wyrażają osoby o poglądach lewicowych - tylko wśród nich przeważa ona nad poglądem, że lustracja jest konieczna ze względu na poczucie sprawiedliwości.

KOGO LUSTROWAĆ?

Nasuwa się pytanie, jaki zakres lustracji zyskuje poparcie społeczne, które grupy zawodowe - zdaniem badanych - powinny jej podlegać?

Zdaniem zdecydowanej większości badanych, lustracji powinni podlegać członkowie najwyższych władz państwowych, zarówno władzy wykonawczej - rządu, jak i ustawodawczej - parlamentarzyści. Powinni jej również podlegać urzędnicy państwowi wysokich szczebli, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości - sędziowie i prokuratorzy, a także pracownicy służby dyplomatycznej.

Więcej wątpliwości mają badani co do zasadności lustracji radnych samorządów lokalnych, choć również przeważa zdanie (wyrażane przez dwie trzecie badanych), iż powinni oni zostać poddani tej procedurze. Jeśli chodzi o lustrację dziennikarzy publicznych środków przekazu, to zdania są już bardziej podzielone. Połowa badanych jest za poddaniem lustracji także tej grupy zawodowej, ale co trzeci nie widzi takiej potrzeby. Natomiast w przypadku nauczycieli sytuacja jest odwrotna - połowa ankietowanych uważa, że nie powinni oni podlegać lustracji, jedna trzecia zaś jest przeciwnego zdania. Wyniki te są bardzo zbliżone do danych, jakie uzyskaliśmy we wcześniejszych badaniach⁴. Zaobserwowana znacząca zmiana stosunku do idei przeprowadzenia lustracji w minimalnym stopniu wpłynęła na opinie dotyczące tego, kto powinien jej podlegać. Można przypuszczać, że przed rokiem część ankietowanych, nie widząc potrzeby wprowadzania ustawy lustracyjnej, była zdania, iż jeśli lustracja ma być, to powinna objąć określone osoby.

KONSEKWENCJE LUSTRACJI DLA POLITYKÓW

Większość badanych opowiada się za sprawdzeniem, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały z peerelowską Służbą Bezpieczeństwa. Powstaje pytanie, jak należy postępować w przypadku, gdy w wyniku lustracji okaże się, że dana osoba faktycznie była współpracownikiem SB? Czy może ona pozostać na zajmowanym obecnie stanowisku czy też nie?

---

⁴ Por. komunikat CBOS „Lustracja - problem społeczny czy gra polityczna?”, styczeń '97.

Tabela 3

w procentach

Czy uważa Pan(i), że osoby pełniące ważne funkcje w państwie, które w przeszłości współpracowały z SB:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI '94	II '96	XII '96	XII '97
- powinny zostać usunięte ze stanowisk	72	67	59	62
- mogą pełnić nadal swoje funkcje	15	17	23	21
Trudno powiedzieć	13	16	18	17

Większość badanych (62%) uważa, że jeśli w wyniku lustracji okaże się, iż osoba zajmująca obecnie ważne stanowisko państwowe współpracowała w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, to powinna zostać usunięta ze stanowiska. Trzeba dodać, że co trzecia osoba w tej grupie (33%) nie ma żadnych wątpliwości w tej sprawie, natomiast 29% podziela pogląd, że „raczej powinny zostać usunięte ze stanowisk”. Równocześnie należy zauważyć, że od czerwca '94 malał odsetek osób opowiadających się za takim rozwiązaniem. Ostatnio jednak tendencja ta uległa zahamowaniu.

Za pozostawieniem na stanowiskach państwowych byłych współpracowników SB częściej niż inni opowiadają się badani, którzy w dorosłe życie wkroczyli już po upadku PRL. Ponadto młodzież - rzadziej niż pozostali - jest zdania, że byli współpracownicy SB zdecydowanie nie powinni pełnić ważnych funkcji. Niemniej w sumie także wśród najmłodszych (do 24 lat) ponad połowa opowiada się za usunięciem byłych współpracowników SB ze stanowisk państwowych. Trzeba też zwrócić uwagę, że prawie jedna trzecia badanych z wykształceniem podstawowym nie ma zdania w tej sprawie. Natomiast ankietowani z wyższym wykształceniem są częściej niż inni zdecydowanie za usunięciem takich osób z ważnych stanowisk państwowych.

Stosunek do dawnych współpracowników Służby Bezpieczeństwa zależy jednak przede wszystkim od poglądów politycznych. Badani o orientacji lewicowej mają w tym względzie podzielone zdania (tylko co piąty zdecydowanie opowiada się za usunięciem b. współpracowników SB z ważnych stanowisk państwowych). Natomiast wśród ankietowanych o poglądach prawicowych jedynie 12% widzi możliwość pozostawienia takich osób na stanowiskach, a połowa uważa, że zdecydowanie powinny one zostać usunięte. Jak zapatrują się na tę sprawę zwolennicy poszczególnych partii i ugrupowań politycznych?

Tabela 4

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy uważa Pan(i), że osoby pełniące obecnie ważne funkcje w państwie, które w przeszłości współpracowały z SB:		
	powinny zostać usunięte ze stanowisk	mogą pełnić nadal swoje funkcje	Trudno powiedzieć
UP*	67	33	0
UW	69	24	7
AWS	72	12	6
SLD	44	35	21
PSL	75	7	18
ROP*	96	4	0
Nie głosujący	53	21	26

* Do wyników dotyczących tych elektoratów należy podchodzić ostrożnie ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie.

V Cramera=0,241

Dwa elektoraty wyróżniają się swym stosunkiem do omawianej sprawy. Z jednej strony za najbardziej radykalnymi konsekwencjami opowiadają się niemal wszyscy wyborcy ROP, z drugiej natomiast najbardziej łagodne stanowisko reprezentuje elektorat SLD. Warto też zwrócić uwagę na niejednoznaczność zależności między stosunkiem do tej sprawy a deklarowanymi poglądami politycznymi. Mimo że osoby deklarujące poglądy lewicowe stosunkowo najczęściej opowiadają się za pozostawieniem byłych współpracowników SB na ważnych stanowiskach państwowych, to jednak opinie elektoratu zdecydowanie lewicowej Unii Pracy niewiele odbiegają w tym względzie od opinii zwolenników partii centrowych i prawicowych, z wyjątkiem ROP.

CZY CHCEMY ZOBACZYĆ SWOJE TECZKI?

Na zakończenie przedstawimy jeszcze stosunek badanych do kwestii prawa obywateli do wglądu we własne akta, zgromadzone przez peerelowskie służby specjalne.

Tabela 5

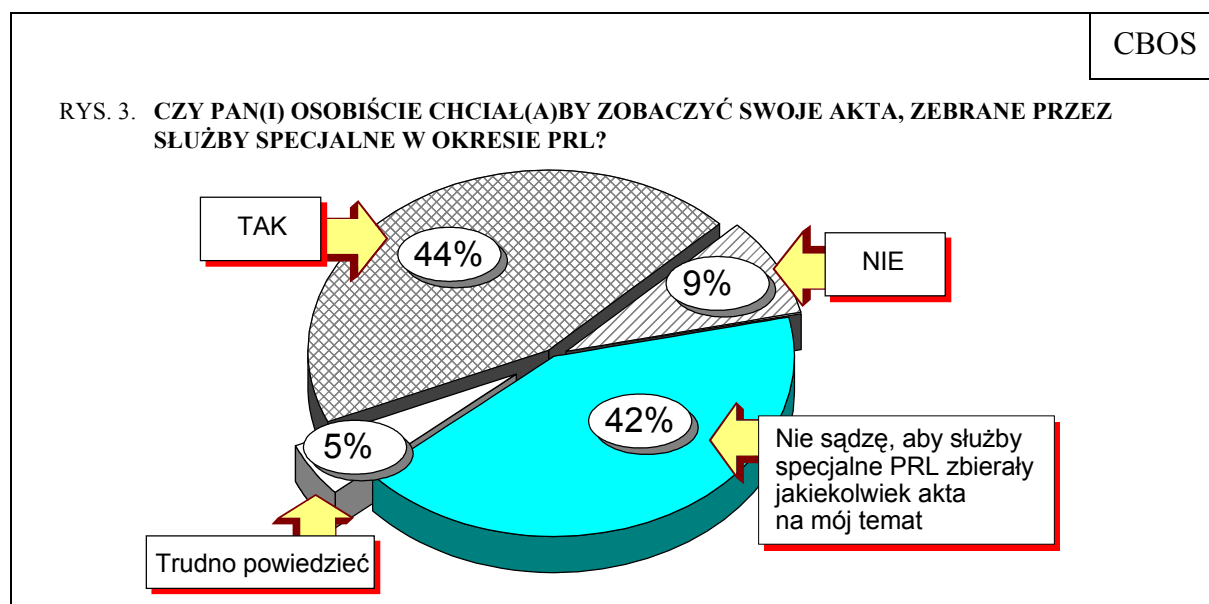
w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce, podobnie jak w byłej NRD i w paru innych byłych krajach socjalistycznych, każdy obywatel powinien mieć dostęp do swoich akt z okresu PRL zgromadzonych przez służby specjalne czy też nie?*	Wskazania respondentów według terminów badań		
	II '93	XII '96	XII '97
Tak	68	74	73
Nie	13	11	11
Trudno powiedzieć	19	15	16

* W poprzednich sondażach pytaliśmy: *Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z opinią, że w Polsce, podobnie jak w byłej NRD, każdy obywatel powinien mieć dostęp do swoich akt w MSW?*

Za powszechnym dostępem obywateli do własnych akt opowiada się trzy czwarte ankietowanych. Opinie w tej sprawie są w pewnym stopniu zależne od wykształcenia badanych i ich poglądów politycznych. Im wyższy poziom wykształcenia, tym częstsze jest stanowisko aprobujące dostęp do akt. Wśród osób z wykształceniem podstawowym aż jedna trzecia nie ma wyrobionego zdania na ten temat. Natomiast jeśli chodzi o orientację polityczną, to sprzeciwia się temu niemal co piąty respondent o poglądach lewicowych (18%), a tylko co dwunasty o poglądach prawicowych (8%). Za prawem do wglądu obywateli w swoje akta opowiada się 80% mężczyzn i 67% kobiet.

Powyżej przedstawiliśmy opinie dotyczące zasady ogólnej. Czy natomiast sami badani chcieliby zobaczyć swoje „teczki”?

Jak widać, największa grupa badanych (44%) chciałaby się zapoznać ze swoimi teczkami. Nieco mniej ankietowanych (42%) jest zdania, że na ich temat służby specjalne nie gromadziły żadnych informacji, szczególnie, co rozumiały, są to osoby poniżej 25 lat. Warto podkreślić, że poglądy polityczne nie różnicują opinii w tej sprawie.

Ciekawie przedstawia się zależność między przekonaniem o dostępie do akt z okresu PRL a stosunkiem do obejrzenia swojej teczki.

Tabela 6

w procentach

Czy Pan(i) osobiście chciał(a)by zobaczyć swoje akta, zebrane przez służby specjalne w okresie PRL?	Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce, podobnie jak w byłej NRD i w paru innych byłych krajach socjalistycznych, każdy obywatel powinien mieć dostęp do swoich akt z okresu PRL, zgromadzonych przez służby specjalne czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Tak	94	2	4
Nie	40	49	11
Nie sądzę, aby służby specjalne PRL zbierały jakiegokolwiek akta na mój temat	66	12	22
Trudno powiedzieć	14	3	83

V Cramera=0,462

Większość respondentów przekonanych, że nie interesowały się nimi służby specjalne PRL, popiera zasadę powszechnego dostępu obywateli do swoich akt. Natomiast połowa badanych, którzy nie chcą zaglądać do swoich teczek, równocześnie odmawia tego prawa innym.

★

★

★

W porównaniu z czerwcem '94 zwiększył się odsetek respondentów popierających opinię, że należy zamknąć sprawę lustracji sprawdzając, czy osoby pełniące ważne funkcje państwowe nie współpracowały z peerelowskimi służbami specjalnymi. Obecnie za przeprowadzeniem lustracji opowiada się trzy czwarte badanych. Zdecydowana większość jest

przekonana, że lustracja powinna objąć członków naczelnych organów państwa, w mniejszym stopniu dotyczy to - zdaniem badanych - wyższych urzędników administracji państwowej, pracowników służby dyplomatycznej oraz wymiaru sprawiedliwości.

Poparcie większości badanych zyskuje także idea powszechnej dostępności obywateli do akt na swój temat, zebranych przez służby specjalne PRL.

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzić, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa (SB), czy też nie powinno?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	76	12	12	1066
Płeć				
Mężczyźni	81	13	6	505
Kobiety	72	10	19	561
Wiek				
do 24 lat	81	7	12	148
25-34	83	9	7	189
35-44	79	14	7	225
45-54	81	10	9	198
55-64	71	16	13	137
65 lat i więcej	58	11	31	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	76	7	18	395
Miasto do 20 tys.	76	10	14	127
od 21 do 100 tys.	76	13	11	226
101-500 tys.	80	15	6	179
501 tys. i więcej mieszk.	73	18	9	139
Region				
Północny	72	17	11	127
Zachodni	87	8	6	117
Środkowozachodni	67	16	17	143
Środkowy	72	10	18	188
Wschodni	83	5	12	131
Południowo-wschodni	75	8	17	177
Południowo-zachodni	80	15	6	183
Wykształcenie				
Podstawowe	62	11	28	319
Zasadnicze zawodowe	84	8	8	300
Średnie	82	12	5	351
Wyższe	74	22	3	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	81	12	7	73
Prac. umysł. niż. szczebla	76	18	6	96
Pracownicy fiz. - umysł.	86	14	0	72
Robotnicy wykwalifikowani	84	7	8	117
Robotnicy niewykwalifik.	81	9	11	51
Rolnicy	73	4	23	65
Prywatni przedsiębiorcy	86	14	0	45
Bierni zawodowo				
Renciści	71	14	15	131
Emeryci	63	13	24	218
Uczniowie i studenci	87	9	5	47
Bezrobotni	85	8	8	92
Gospodynie domowe i inni	68	9	22	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	82	11	7	105
Sektor państwowy	87	11	3	96
Sektor prywatny	82	12	6	254
Spółdzielczość	75	9	16	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	76	10	14	213
201 - 325	76	10	15	189
326 - 449	74	11	15	166
450 - 599	76	12	12	136
Powyżej 599 zł	79	18	3	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	72	13	15	294
Średnie	77	9	15	494
Dobre	79	14	7	275
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	4	33	62
Raz w tygodniu	82	8	10	541
Kilka razy w miesiącu	73	8	18	129
Kilka razy w roku	73	16	11	240
W ogóle nie uczestniczy	65	26	9	92
Poglądy polityczne				
Lewica	65	26	9	216
Centrum	82	10	7	301
Prawica	90	6	5	324
Trudno powiedzieć	59	7	35	221

Tabela 2. Są różne opinie na temat lustracji. A jaka jest Pana(i) opinia? Czy uważa Pan(i), że: 1 - nie powinno się przeprowadzać lustracji, bo nie jest ważne, który z polityków był w przeszłości współpracownikiem Służby Bezpieczeństwa, lecz to, który z nich dobrze, a który źle pracuje; 2 - trzeba przeprowadzić lustrację, bo tego wymaga sprawiedliwość

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	61	17	1063
Płeć				
Mężczyźni	24	65	11	503
Kobiety	21	58	21	560
Wiek				
do 24 lat	22	64	14	148
25-34	20	64	15	189
35-44	24	66	10	225
45-54	26	61	13	198
55-64	19	67	15	135
65 lat i więcej	21	44	34	168
Miejsce zamieszkania				
Wies	18	58	24	395
Miasto do 20 tys.	26	59	15	127
od 21 do 100 tys.	24	64	12	226
101-500 tys.	24	65	11	177
501 tys. i więcej mieszk.	26	61	13	138
Region				
Północny	25	65	10	125
Zachodni	24	65	11	117
Środkowo-zachodni	24	57	19	143
Środkowy	20	61	19	187
Wschodni	17	69	14	131
Południowo-wschodni	23	47	30	177
Południowo-zachodni	23	68	9	183
Wykształcenie				
Podstawowe	19	47	34	317
Zasadnicze zawodowe	22	69	10	300
Średnie	24	67	9	351
Wyższe	30	62	8	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	23	70	8	73
Prac. umysł. niż. szczebla	29	65	6	96
Pracownicy fiz. - umysł.	27	68	5	72
Robotnicy wykwalifikowani	21	69	9	117
Robotnicy niewykwalifik.	21	63	16	51
Rolnicy	15	52	33	65
Prywatni przedsiębiorcy	29	68	4	45
Bierni zawodowo				
Renciści	20	59	20	131
Emeryci	22	52	26	216
Uczniowie i studenci	32	62	7	47
Bezrobotni	14	68	18	91
Gospodynie domowe i inni	21	51	28	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	27	67	6	105
Sektor państwowy	22	70	8	96
Sektor prywatny	24	66	10	254
Spółdzielczość	15	78	7	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	25	51	24	213
201 - 325	26	58	17	189
326 - 449	23	65	13	164
450 - 599	21	68	11	135
Powyżej 599 zł	26	68	6	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	26	55	19	293
Średnie	20	61	19	493
Dobre	24	68	9	275
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	16	59	25	61
Raz w tygodniu	18	66	16	540
Kilka razy w miesiącu	22	54	24	129
Kilka razy w roku	28	60	12	240
W ogóle nie uczestniczy	40	48	12	92
Poglądy polityczne				
Lewica	49	42	9	216
Centrum	18	67	15	301
Prawica	11	82	7	323
Trudno powiedzieć	18	42	40	221

Tabela 3. Czy uważa Pan(i), że osoby pełniące obecnie ważne funkcje w państwie, które w przeszłości współpracowały ze Służbą Bezpieczeństwa:
1 - zdecydowanie powinny zostać usunięte ze stanowisk; 2 - raczej powinny zostać usunięte ze stanowisk; 3 - mogą pełnić nadal swoje funkcje;
(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	29	21	17	1064
Płeć					
Mężczyźni	37	29	23	12	505
Kobiety	29	29	20	22	559
Wiek					
do 24 lat	25	30	28	17	148
25-34	34	30	19	17	189
35-44	33	34	22	12	225
45-54	36	31	19	13	197
55-64	45	22	18	16	137
65 lat i więcej	26	24	21	29	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	31	31	16	23	395
Miasto do 20 tys.	30	28	23	18	127
od 21 do 100 tys.	33	31	23	13	226
101-500 tys.	37	33	22	9	176
501 tys. i więcej mieszk.	37	18	30	15	139
Region					
Północny	35	27	24	14	125
Zachodni	32	35	21	12	117
Środkowo-zachodni	29	32	23	17	142
Środkowy	33	22	25	21	188
Wschodni	35	28	21	15	131
Południowo-wschodni	28	36	16	20	177
Południowo-zachodni	39	25	19	17	183
Wykształcenie					
Podstawowe	26	25	20	30	316
Zasadnicze zawodowe	34	30	21	15	300
Średnie	36	32	22	10	351
Wyższe	40	28	24	8	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	38	13	10	73
Prac.umysł.niż.szczebla	35	32	24	10	96
Pracownicy fiz.-umysł.	30	25	42	3	172
Robotnicy wykwalifikowani	38	32	15	15	117
Robotnicy niewykwalifik.	38	20	21	20	51
Rolnicy	30	24	20	27	65
Prywatni przedsiębiorcy	46	33	15	6	45
Bierni zawodowo					
Renciści	28	29	21	22	130
Emeryci	35	24	19	22	216
Uczniowie i studenci	20	38	31	11	47
Bezrobotni	27	32	24	17	92
Gospodynie domowe i inni	31	26	15	29	55
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	39	28	24	9	105
Sektor państwowy	48	28	15	9	96
Sektor prywatny	32	33	22	14	254
Spółdzielczość	43	31	16	10	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	22	32	23	24	213
201 - 325	36	30	16	19	188
326 - 449	39	28	18	15	164
450 - 599	37	26	22	14	136
Powyżej 599 zł	37	29	28	7	226
Ocena własnych war. mater.					
Złe	30	26	23	21	292
Średnie	34	31	16	18	494
Dobre	33	28	28	11	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	25	18	29	61
Raz w tygodniu	37	31	17	15	541
Kilka razy w miesiącu	32	26	20	22	129
Kilka razy w roku	31	29	25	15	239
W ogóle nie uczestniczy	22	26	36	17	92
Poglądy polityczne					
Lewica	20	24	41	15	215
Centrum	35	33	19	14	301
Prawica	50	31	12	7	324
Trudno powiedzieć	18	25	18	39	221

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce, podobnie jak w byłej NRD i w paru innych byłych krajach socjalistycznych, każdy obywatel powinien mieć dostęp do swoich akt z okresu PRL zgromadzonych przez służby specjalne czy też nie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	73	11	16	1064
Płeć				
Mężczyźni	80	11	10	505
Kobiety	67	11	23	560
Wiek				
do 24 lat	76	9	15	148
25-34	77	11	12	189
35-44	74	14	12	225
45-54	79	11	10	198
55-64	74	8	18	137
65 lat i więcej	56	8	35	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	10	24	395
Miasto do 20 tys.	67	13	19	127
od 21 do 100 tys.	76	11	14	226
101-500 tys.	80	14	6	177
501 tys. i więcej mieszk.	85	4	10	139
Region				
Północny	80	8	11	125
Zachodni	74	11	15	117
Środkowo-zachodni	60	20	20	143
Środkowy	75	7	19	188
Wschodni	77	10	13	131
Południowo-wschodni	65	11	24	177
Południowo-zachodni	81	9	11	183
Wykształcenie				
Podstawowe	57	9	34	317
Zasadnicze zawodowe	76	13	12	300
Średnie	81	12	7	351
Wyższe	86	5	9	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	88	4	8	73
Prac. umysł. niż. szczebla	75	14	11	96
Pracownicy fiz. - umysł.	82	15	2	72
Robotnicy wykwalifikowani	79	12	9	117
Robotnicy niewykwalifik.	66	15	19	81
Rolnicy	62	13	26	65
Prywatni przedsiębiorcy	87	7	5	45
Bierni zawodowo				
Renciści	65	10	25	131
Emeryci	64	9	27	216
Uczniowie i studenci	89	6	5	47
Bezrobotni	71	13	16	92
Gospodynie domowe i inni	70	9	20	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	81	11	9	105
Sektor państwowy	76	13	11	96
Sektor prywatny	81	11	8	254
Spółdzielczość	53	31	16	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	65	12	23	213
201 - 325	71	11	18	189
326 - 449	74	13	13	164
450 - 599	73	9	19	136
Powyżej 599 zł	83	10	6	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	68	11	21	293
Średnie	72	10	18	494
Dobre	79	11	10	275
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	4	34	61
Raz w tygodniu	73	10	16	541
Kilka razy w miesiącu	71	11	19	129
Kilka razy w roku	77	12	11	240
W ogóle nie uczestniczy	69	14	17	92
Poglądy polityczne				
Lewica	69	18	12	216
Centrum	80	8	12	301
Prawica	85	8	7	324
Trudno powiedzieć	49	11	40	221

Tabela 5. Czy Pan(i) osobiście chciał(a)by zobaczyć swoje akta, zebrane przez służby specjalne w okresie PRL? 1 - Tak; 2 - Nie; 3 - Nie sędzę, aby służby specjalne PRL zbierały jakiegokolwiek akta na mój temat

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	9	42	5	1063
Płeć					
Mężczyźni	50	10	38	2	503
Kobiety	38	9	45	8	560
Wiek					
do 24 lat	25	3	67	5	147
25-34	51	7	39	3	189
35-44	52	9	37	2	225
45-54	53	9	35	3	198
55-64	38	15	43	3	137
65 lat i więcej	33	12	38	17	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	44	10	39	8	394
Miasto do 20 tys.	38	10	47	5	127
od 21 do 100 tys.	43	6	47	4	226
101-500 tys.	46	11	40	3	177
501 tys.i więcej mieszk.	45	10	41	4	139
Region					
Północny	49	3	46	2	125
Zachodni	47	13	39	0	117
Środkowozachodni	35	13	45	6	143
Środkowy	38	9	45	8	187
Wschodni	59	9	29	3	131
Południowo-wschodni	35	7	47	10	177
Południowo-zachodni	46	9	40	4	183
Wykształcenie					
Podstawowe	38	7	43	12	316
Zasadnicze zawodowe	48	10	40	2	300
Średnie	44	10	43	3	351
Wyższe	50	9	40	1	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	52	6	38	4	73
Prac.umysł.niż.szczebla	46	8	44	2	96
Pracownicy fiz.- umysł.	58	9	33	0	72
Robotnicy wykwalifikowani	42	7	49	2	117
Robotnicy niewykwalifik.	41	9	40	10	117
Rolnicy	49	8	35	7	65
Prywatni przedsiębiorcy	40	12	48	0	45
Bierni zawodowo					
Renciści	44	13	35	8	131
Emeryci	38	13	38	11	216
Uczniowie i studenci	29	0	69	2	47
Bezrobotni	42	4	52	1	92
Gospodynie domowe i inni	45	9	39	6	54
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	45	14	40	1	105
Sektor państwowy	45	7	45	3	96
Sektor prywatny	47	8	43	3	254
Spółdzielczość	48	8	44	0	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	45	7	41	7	212
201 - 325	47	6	43	4	189
326 - 449	43	11	40	6	164
450 - 599	43	14	37	6	136
Powyżej 599 zł	47	10	40	3	226
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	11	41	5	291
Średnie	44	9	41	7	494
Dobre	44	8	45	3	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	2	42	16	61
Raz w tygodniu	43	9	42	6	541
Kilka razy w miesiącu	41	12	44	4	127
Kilka razy w roku	47	11	38	4	240
W ogóle nie uczestniczy	44	6	49	1	92
Poglądy polityczne					
Lewica	45	12	40	3	216
Centrum	44	8	46	3	300
Prawica	52	8	37	3	324
Trudno powiedzieć	29	9	45	16	221